

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**

5 Μαΐου 2009

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **4 Ιουνίου 2009**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Το οικονομικό κλίμα βελτιώνεται μετά από δύο χρόνια

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος ανακάμπτει τον Απρίλιο, τόσο στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** όσο και την **Ευρωζώνη**, για πρώτη φορά μετά τον Μάιο του 2007. Ο δείκτης αυξάνεται κατά 3,5 μονάδες στην ΕΕ και 2,5 μονάδες στην Ευρωζώνη και διαμορφώνεται στις 63,9 και 67,2 μονάδες αντίστοιχα. Η άνοδος του δείκτη εκπορεύεται από τη σημαντική ανάκαμψη των προσδοκιών στη **Βιομηχανία** και τη βελτίωση της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης**, ενώ και οι **Υπηρεσίες** σημειώνουν οριακή βελτίωση. Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι τάσεις είναι μικτές, καθώς ο σχετικός δείκτης κινείται ανοδικά στην ΕΕ και πτωτικά στην Ευρωζώνη, ενώ αντίθετα στις **Κατασκευές** συνεχίζεται η επιδείνωση, ιδιαίτερα στην Ευρωζώνη. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών αυξάνεται σε ΕΕ και Ευρωζώνη στις -36 και -35 μονάδες αντίστοιχα. Οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της παραγωγής* βελτιώνονται σημαντικά, όπως και οι εκτιμήσεις για τα *επίπεδα των παραγγελιών*, ενώ τα *αποθέματα* παραμένουν σταθερά στην ΕΕ, και οριακά χαμηλότερα στην Ευρωζώνη.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι σχετικοί δείκτες κινούνται ελαφρώς ανοδικά, στις -30 και -24 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα δραστηριότητα* των επιχειρήσεων και την *τρέχουσα πορεία της ζήτησης* βελτιώνονται και στις δύο ζώνες, αν και ακόμα οι προβλέψεις για τη *βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης* δεν σημειώνουν ουσιαστική αλλαγή και παραμένουν υποτονικές.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο** οι προσδοκίες κινούνται ανοδικά στην ΕΕ, στις -20 μονάδες και πτωτικά στην Ευρωζώνη, στις -19 μονάδες. Οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* παραμένουν αμετάβλητες σε ΕΕ και υποχωρούν στην Ευρωζώνη, ενώ αρκετά διογκωμένα παραμένουν τα *αποθέματα*. Ωστόσο καθοριστικές είναι οι προσδοκίες για την *εξέλιξη των πωλήσεων τους επόμενους μήνες*, οι οποίες βελτιώνονται οριακά και στις δύο ζώνες, μετά από μεγάλο διάστημα.
- Στις **Κατασκευές** αντίθετα, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών συνεχίζουν να υποχωρούν στις -38 και -34 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη, αν και εξακολουθούν να κινούνται σε επίπεδα υψηλότερα από τις ιστορικά χαμηλές επιδόσεις τους. Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των εργασιών* τους επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις για την *απασχόληση* στον κλάδο περιορίζονται οριακά στην ΕΕ και δεν μεταβάλλονται στην Ευρωζώνη.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** αυξάνεται σε ΕΕ και Ευρωζώνη, στις -29 και -31 μονάδες αντίστοιχα. Οι αρνητικές προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους το επόμενο 12μηνο* περιορίζονται ελαφρά και στις δύο ζώνες, ενώ εντονότερη είναι η βελτίωση στις προβλέψεις για την *οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο διάστημα*. Ελαφρά ενισχύεται η *πρόθεση για*

αποταμίευση, όμως οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας το επόμενο 12μηνο δεν έχουν μεταβληθεί ακόμα και παραμένουν ιδιαίτερα δυσμενείς.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2008=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

	2001-2008			Μ.Ο έτους								
	Min	Max	M.O	2004	2005	2006	2007	2008				
ΕΕ-27	61,0 Φεβ-09	115,0 Ιουν-07	100,9	103,1	100,1	108,5	111,8	91,8				
Ευρωζώνη	65,3 Φεβ-09	112,8 Μαι-07	100,2	100,4	99,1	107,7	109,8	92,4				
Ελλάδα	43,1 Μαρ-09	114,9 Απρ-04	99,0	102,6	89,8	103,0	108,4	89,0				
2008												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	104,2	101,4	102,9	99,2	98,4	96,0	90,6	88,6	86,9	79,7	73,5	66,6
Ευρωζώνη	102,5	101,2	100,5	98,1	98,5	95,9	90,9	89,9	88,9	81,6	76,8	68,9
Ελλάδα	101,6	103,6	100,1	98,8	94,0	94,0	93,5	92,7	85,7	75,9	70,0	58,2
2009												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	63,2	60,9	60,4	63,9								
Ευρωζώνη	67,2	65,3	64,7	67,2								
Ελλάδα	55,4	47,2	43,1	46,4								

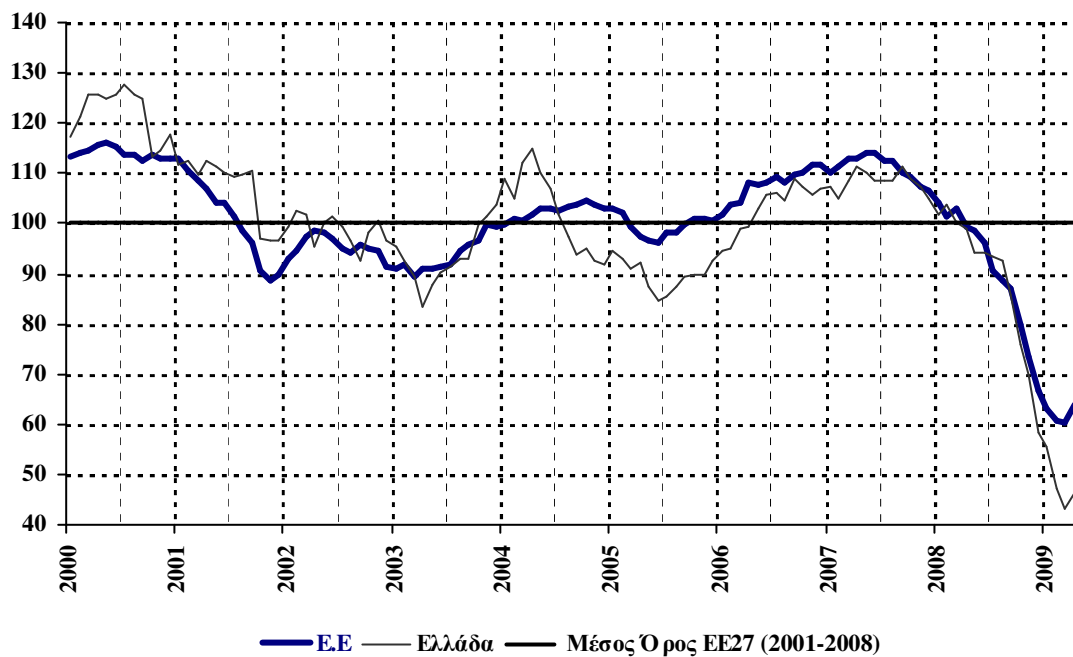
Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2008=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Τέλος, ο Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** – ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος – βελτιώνεται σημαντικά και στις δύο ζώνες, φθάνοντας τις -8 μονάδες και τις -6 μονάδες αντίστοιχα. Από τα επιμέρους στοιχεία, τόσο οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων*, όσο και οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* βελτιώνονται και στις δύο ζώνες, με τη μεγαλύτερη άνοδο ωστόσο να καταγράφεται στις προβλέψεις της *ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο*.

Σε 18 ευρωπαϊκές χώρες σημειώνεται βελτίωση του δείκτη οικονομικού κλίματος τον Απρίλιο. Από τις μεγαλύτερες χώρες, στην Ιταλία καταγράφεται η σημαντικότερη βελτίωση του κλίματος (+6,4 μονάδες), αλλά και στο Ην. Βασίλειο (+5,1), την Ολλανδία (+4,2), την Ισπανία (+4,1), την Πολωνία (+3,8) και λιγότερο στην Γαλλία (+1) και την Γερμανία (+0,8). Στην Ελλάδα, το οικονομικό κλίμα βελτιώνεται μετά από έναν χρόνο, εξέλιξη που κατατάσσει το δείκτη στην 23^η θέση ανάμεσα στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2008=100, εποχικά εξομαλυνμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

β) Ελλάδα: Βελτίωση του οικονομικού κλίματος μετά από έναν χρόνο

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα ακολουθεί την τάση ελαφράς ανόδου που καταγράφεται στην πλειονότητα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών και, μετά από έναν χρόνο συνεχούς υποχώρησης, διαμορφώνεται στις 46,4 μονάδες από τις 43,1 μονάδες τον Μάρτιο. Αν και ο δείκτης παραμένει ακόμα σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, η βελτίωση του Απριλίου αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη καθώς ενδεχομένως να σηματοδοτεί την ολοκλήρωση της πτωτικής πορείας του δείκτη. Χωρίς να μπορεί ακόμα να αξιολογηθεί ως ανάκαμψη, φαίνεται ότι οι δυσμενείς προβλέψεις παγιώνονται σε αυτά τα επίπεδα – δεν επιδεινώνονται περισσότερο - και το ενδιαφέρον είναι αν μπορούν πλέον κάποιοι επιχειρηματικοί πυρήνες να υποστηρίξουν μία τάση διεξόδου από το εξαιρετικά απαισιόδοξο κλίμα. Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, καταγράφεται ήπια βελτίωση στο επίπεδο των αποθεμάτων και τις προβλέψεις της παραγωγής, ενώ οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο της ζήτησης και παραγγελιών παραμένουν σταθερές.
- στις **Υπηρεσίες**, επιδεινώνονται ελαφρώς οι εκτιμήσεις για την πορεία των εργασιών και την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται οριακά.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, βελτιώνονται οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο και αποκλιμακώνονται τα αποθέματα, παρόλο που οι τρέχουσες πωλήσεις εξακολουθούν να είναι υποτονικές.
- στις **Κατασκευές**, οι εκτιμήσεις για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών κινούνται ελαφρώς ανοδικά, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου εξακολουθούν να βαίνουν δυσμενέστερες.
- η **Καταναλωτική εμπιστοσύνη** βελτιώνεται, με τις προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική τους κατάσταση, την πρόθεση για αποταμίευση και τις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας να είναι λιγότερο απαισιόδοξες σε σχέση με τον Μάρτιο. Όμως οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα, γεγονός που σημαίνει ότι ο φόβος της ανεργίας διατηρείται έντονος στην ελληνική κοινωνία.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθούν οι αναλυτικές εξελίξεις ανά τομέα.

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Δεύτερος μήνας ελαφράς ανόδου των επιχειρηματικών προσδοκιών

Τον Απρίλιο, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** βελτιώνεται για 2^ο συνεχή μήνα, ύστερα από 10 μήνες συνεχούς υποχώρησης, και διαμορφώνεται στις 68,9 μονάδες από τις 63,8 μονάδες τον Μάρτιο. Η βελτίωση αυτή είναι εντονότερη μάλιστα από τον προηγούμενο μήνα, ωστόσο για να αξιολογηθεί ως ουσιαστική τάση ανάκαμψης του τομέα, θα πρέπει να διατηρηθεί και στο επόμενο δίμηνο τουλάχιστον. Στην πλειονότητα των δεικτών δραστηριότητας διατυπώνονται άλλωστε απλώς λιγότερο αρνητικές προβλέψεις και εκτιμήσεις, περιορίζοντας έτσι ελαφρά την έντονη απαισιοδοξία της τελευταίας περιόδου. Αναλυτικότερα:

α) Βελτίωση καταγράφεται στις προβλέψεις για την εξέλιξη της **παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, με το σχετικό ισοζύγιο ωστόσο να παραμένει αρνητικό, στις -6 μονάδες (-13 μονάδες τον Μάρτιο), ενώ ταυτόχρονα σχεδόν οι μισές επιχειρήσεις (47%) δηλώνουν ότι θα διατηρήσουν σταθερή την παραγωγή τους το επόμενο διάστημα.

β) Ήπια άνοδος σημειώνεται και στο δείκτη εκτιμήσεων για το **τρέχον επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης**, ο οποίος όμως παραμένει και τον Απρίλιο έντονα αρνητικός, φθάνοντας τις -53 μονάδες (-57 μονάδες τον Μάρτιο). Το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει ότι το σύνολο των παραγγελιών που έχουν προς εκτέλεση είναι υψηλό για την εποχή φθάνει μόλις το 5%, με το 58% να έχει αντίθετη άποψη.

γ) Λιγότερο απαισιόδοξες σε σχέση με τον Μάρτιο και οι εκτιμήσεις για τις **παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού**, αφού ο σχετικός δείκτης του ισοζυγίου απαντήσεων περιορίζεται μόλις κατά δύο μονάδες και διαμορφώνεται στις -51 μονάδες τον Απρίλιο. Στα επίπεδα του Μαρτίου ωστόσο κυμαίνονται οι **προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -4 μονάδες (από -5 μονάδες τον Μάρτιο).

δ) Βελτίωση καταγράφεται και στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, με το 35% (από 40%) των επιχειρήσεων να εκτιμά το ύψος τους υψηλό για την εποχή, ενώ το σχετικό ισοζύγιο να περιορίζεται στις +30 μονάδες (από τις +35). Υπάρχει ωστόσο και ένα μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων (59% από 56% τον Μάρτιο) το οποίο εκτιμά ότι τα αποθέματά του βρίσκονται σε φυσιολογικά για την εποχή επίπεδα.

ε) Παρά τη σχετική βελτίωση που καταγράφουν ορισμένοι επιμέρους δείκτες, ο δείκτης των **μηνών εξασφαλισμένης παραγωγής**, ο οποίος συνιστά σημαντικό μέτρο αξιολόγησης των πραγματικών μεταβολών στην παραγωγή, περιορίζεται ελαφρώς τον Απρίλιο και επανέρχεται στα επίπεδα του Φεβρουαρίου, στους 4,3 μήνες (από 4,7 τον Μάρτιο). Αλλά και το **ποσοστό**

χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού εμφανίζεται και αυτό οριακά χαμηλότερο τον Απρίλιο, φθάνοντας το 69,9% (από 71,1% τον Μάρτιο και 70,5% τον Φεβρουάριο). Είναι η πρώτη φορά εδώ και αρκετά χρόνια που ο δείκτης αυτός υποχωρεί κάτω από το 70%.

στ) Οι **προβλέψεις για την απασχόληση** καταγράφουν νέα ήπια βελτίωση, αλλά παραμένουν έντονα αρνητικές, με όσους προβλέπουν περαιτέρω μείωση να υπερτερούν σταθερά όσων αναμένουν άνοδο της απασχόλησης στο επόμενο τρίμηνο. Έτσι, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις -30 μονάδες, έξι μονάδες υψηλότερα σε σχέση με τον Μάρτιο, με το 63% των επιχειρήσεων να δηλώνει ότι αναμένει σταθεροποίηση στην απασχόληση του τομέα το επόμενο τρίμηνο (από 59%).

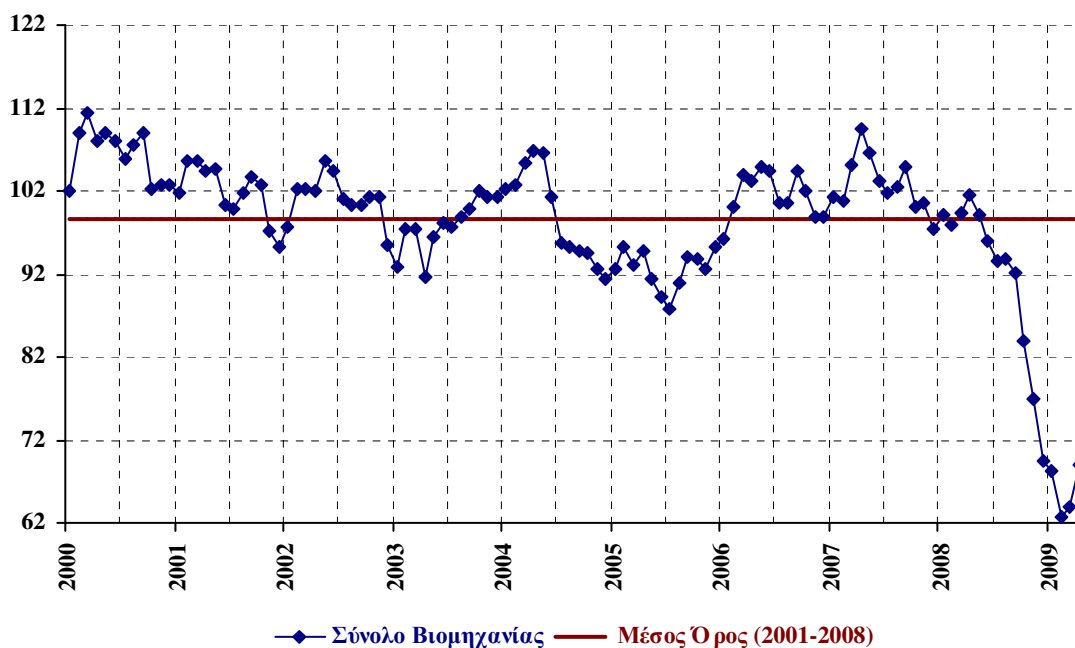
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

			2001-2009			Μ.Ο έτους					
			Min	Max	M.O	2004	2005	2006	2007	2008	
Βιομηχανία (1996-2006=100)			62,8	109,5	98,6	99,1	92,6	101,5	102,8	91,9	
			Φεβ-09	Απρλ-07							
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
99,2	97,8	99,4	101,4	99,2	96,0	93,7	93,9	92,2	83,9	76,8	69,4
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
68.2	62.8	63.8	68.9								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

ζ) Οι προβλέψεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων για τις **τιμές πώλησης των προϊόντων τους** το επόμενο τρίμηνο δεν διαφοροποιούνται τον Απρίλιο και παραμένουν πτωτικές: το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις -14 μονάδες, σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, ενώ το ποσοστό εκείνων που βλέπουν σταθερότητα στις τιμές βραχυπρόθεσμα ανέρχεται στο 73% (από 67%).

η) Στο ερώτημα τριμήνου για τις **νέες παραγγελίες** καταγράφεται έντονη πτώση στο σχετικό ισοζύγιο, το οποίο διαμορφώνεται στις -15 μονάδες (από τις -4 μονάδες στη μέτρηση Ιανουαρίου), με το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι οι νέες παραγγελίες που δέχθηκαν το τελευταίο τρίμηνο δεν διαφοροποιήθηκαν σε σχέση με το προηγούμενο, να περιορίζεται στο 68%, από το συντριπτικό 90% της προηγούμενης μέτρησης.

θ) Σε άλλο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, οι επιχειρήσεις οι οποίες κρίνουν ότι δεν αντιμετωπίζουν προσκόμματα περιορίζονται ελαφρώς στο 32% (από 36% στη μέτρηση Ιανουαρίου και 45% τον Οκτώβριο). Από τις υπόλοιπες, η ανεπάρκεια ζήτησης αξιολογείται ως το κύριο πρόβλημα της παραγωγικής τους δραστηριότητας (56% των επιχειρήσεων), ενώ μόνο ένα 5% θεωρεί την κεφαλαιακή ανεπάρκεια ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του.

ι) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα για τις **εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται σημαντική βελτίωση στις εξαγωγές με προορισμό τις Βαλκανικές χώρες και τις αγορές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ συγκρατημένη είναι η βελτίωση στις εξαγωγές προς τις χώρες της ΕΕ. Ουσιαστικά όμως αυτό που συμβαίνει είναι να περιορίζονται οι πολύ αρνητικές προβλέψεις που είχαν διατυπωθεί στις αρχές του έτους. Ακόμα δηλαδή δεν έχει υπάρξει κάποια ουσιαστικά αλλαγή στο εξαγωγικό κλίμα αυτής της περιόδου, που είναι απλώς λιγότερο απαισιόδοξο σε σχέση με τις αρχές του έτους.

Σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες αγαθών της Βιομηχανίας, καταγράφεται ήπια άνοδος των επιχειρηματικών προσδοκιών. Αναλυτικότερα:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών βελτιώνεται κατά οκτώ σχεδόν μονάδες και διαμορφώνεται στις 81,9 μονάδες, παραμένοντας ωστόσο σε αρκετά χαμηλά επίπεδα. Η άνοδος του δείκτη οφείλεται στη βελτίωση αρκετών επιμέρους δεικτών: οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα των παραγγελιών και της εγχώριας ζήτησης είναι λιγότερο αρνητικές, με το σχετικό ισοζύγιο να βελτιώνεται κατά 10 μονάδες, ενώ σημαντική ανάκαμψη σημειώνεται στις προβλέψεις για την παραγωγή, όπου το σχετικό ισοζύγιο ξαναγίνεται θετικό (στο +4), μετά από έξι μήνες. Τα αποθέματα κρίνονται από λιγότερες επιχειρήσεις ως διογκωμένα για την εποχή, με το σχετικό ισοζύγιο να περιορίζεται ελαφρώς στις +17 μονάδες (από +22). Στο ίδιο πλαίσιο οι προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εξαγωγές τους επόμενους μήνες καταγράφουν ελαφρά βελτίωση, ενώ ενισχύεται και το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού (75,6% από 74,6% τον προηγούμενο μήνα). Οι θετικές αυτές ενδείξεις τροφοδοτούν με λιγότερο αρνητικές προβλέψεις την απασχόληση, με πάνω από επτά στις δέκα επιχειρήσεις να αναμένουν σταθερότητα, ενώ σχετικά με τις εξαγωγές του επόμενου τριμήνου, σημαντικά περισσότερες σε σχέση με την μέτρηση του Ιανουαρίου είναι οι

επιχειρήσεις οι οποίες προβλέπουν ενίσχυσή τους το επόμενο διάστημα, τόσο στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στις υπόλοιπες αγορές.

Στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών διατηρείται στα επίπεδα του Μαρτίου, στις 68,1 μονάδες (από 67,7 μονάδες). Από τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη, βελτίωση καταγράφεται στις εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο πωλήσεων και παραγωγής, ενώ σημαντική είναι η αποκλιμάκωση των αποθεμάτων, καθώς περιορίζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι τα αποθέματά του βρίσκονται σε υψηλά για την εποχή επίπεδα (19% από 33%). Από την άλλη πλευρά ωστόσο, η βελτίωση στο επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης του προηγούμενου μήνα, τόσο εγχωρίως, όσο και από το εξωτερικό, δίνει τη θέση της σε δυσμενέστερες εκτιμήσεις τον Απρίλιο, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής διευρύνονται, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -29 μονάδες (από -21). Αν και οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση εξακολουθούν να περιορίζονται, αυτές εξακολουθούν να παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, αφού το 64% των επιχειρήσεων (από 69%) κρίνει ότι θα σημειωθεί και νέα μείωση των θέσεων εργασίας το επόμενο διάστημα. Στα τριμηνιαία ερωτήματα σχετικά με τις νέες παραγγελίες και τις εξαγωγές καταγράφεται έντονη δυσαρέσκεια και επιδείνωση σε σχέση με την μέτρηση του Ιανουαρίου. Τέλος, πολύ μικρότερο είναι και το ποσοστό των επιχειρήσεων το οποίο χαρακτηρίζει απρόσκοπτη την παραγωγική του δραστηριότητα (33% έναντι 58%), με το 57% να θεωρεί ως μείζον πρόβλημα τη χαμηλή ζήτηση.

Ανοδικά κινούνται οι προσδοκίες και στα **Ενδιάμεσα Αγαθά**, με το σχετικό δείκτη να «διορθώνει» την πτώση των προηγούμενων μηνών και να διαμορφώνεται κατά 5 μονάδες υψηλότερα, στις 57,6, παραμένοντας ωστόσο σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα. Ιδιαίτερα δυσμενείς– αν και βελτιωμένες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα – είναι οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το τρέχον επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης, ενώ σε χαμηλά επίπεδα κινούνται οι παραγγελίες, η ζήτηση εξωτερικού και οι εξαγωγές αυτής της περιόδου. Αντίθετα, οι αρνητικές προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής το επόμενο διάστημα αμβλύνονται αρκετά, με το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει άνοδο 9 μονάδων, στις -10 μονάδες, ενώ λιγότερο απαισιόδοξες εμφανίζονται και οι προσδοκίες για τις πωλήσεις και τις εξαγωγές το επόμενο διάστημα. Το ύψος των αποθεμάτων όμως είναι πολύ διογκωμένο καθώς κρίνεται υψηλό για την εποχή από τις μισές επιχειρήσεις (από 56%). Οι προβλέψεις για την απασχόληση είναι ελαφρώς βελτιωμένες, όμως το ποσοστό εκείνων που βλέπουν άνοδο παραμένει εξαιρετικά χαμηλό, μόλις στο 2%. Από τα τριμηνιαία ερωτήματα, υποχωρούν σημαντικά οι πολύ δυσμενείς προβλέψεις που είχαν διατυπωθεί για την εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων τον Ιανουάριο, παρόλο που οι νέες παραγγελίες σημειώνουν και πάλι πτώση. Τέλος, στους λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα, οι επτά στις δέκα επιχειρήσεις κρίνουν ως σημαντικότερη την ανεπάρκεια της ζήτησης.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Μικρή βελτίωση των προσδοκιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** καταγράφει συγκρατημένη άνοδο τον Απρίλιο, ύστερα από την πτώση του Μαρτίου, γεγονός όμως το οποίο θα πρέπει να αποδοθεί περισσότερο σε διακυμάνσεις του τομέα κατά την τελευταία περίοδο, παρά σε κάποια ουσιαστική αλλαγή τάσης. Έτσι ο δείκτης διαμορφώνεται στις 63 μονάδες από τις 59,1 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, πάντα σε πολύ χαμηλά επίπεδα στα οποία όμως είχε βρεθεί και κατά την μεταολυμπιακή περίοδο. Από τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη, τον Απρίλιο αμβλύνονται ελαφρώς οι πολύ αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση και το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων. Μικρή βελτίωση σημειώνουν και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία των εργασιών, όμως μία στις τρεις κατασκευαστικές επιχειρήσεις δηλώνει δυσσαρεστημένη με το χαμηλό επίπεδο εργασιών αυτής της περιόδου. Άλλωστε η εξασφαλισμένη δραστηριότητα των επιχειρήσεων υποχωρεί στη χαμηλότερη φετινή επίδοση, στους 15,5 μήνες, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στη λειτουργία του παραμένει εξαιρετικά μικρό, μόλις στο 9% (7% τον Μάρτιο). Η πλειονότητα των επιχειρήσεων (38%) αναφέρει ως βασικό εμπόδιο την τρέχουσα οικονομική κρίση, ενώ πολλοί κρίνουν τη χαμηλή ζήτηση ως το μείζον πρόβλημα (28%) της αγοράς αυτή την περίοδο, αλλά και την ανεπαρκή χρηματοδότηση (21%). Σε όρους τιμών πάντως, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει στο πολύ χαμηλό -36 (από -43), καθώς πάνω από το 40% των επιχειρήσεων αναμένει και νέα πτώση τιμών στο επόμενο τρίμηνο.

Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

			2001-2008			Μ.Ο έτους					
			Min	Max	M.O	2004	2005	2006	2007	2008	
Κατασκευές (1996-2006=100)			51,4	123,8	95,8	81,5	63,0	91,1	92,5	95,3	
			Δεκ-04	Σεπτ-03							
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
84,2	98,1	99,7	110,5	105,4	97,0	105,2	110,5	90,0	90,9	78,7	73,0
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65.0	68.3	59.1	63.0								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

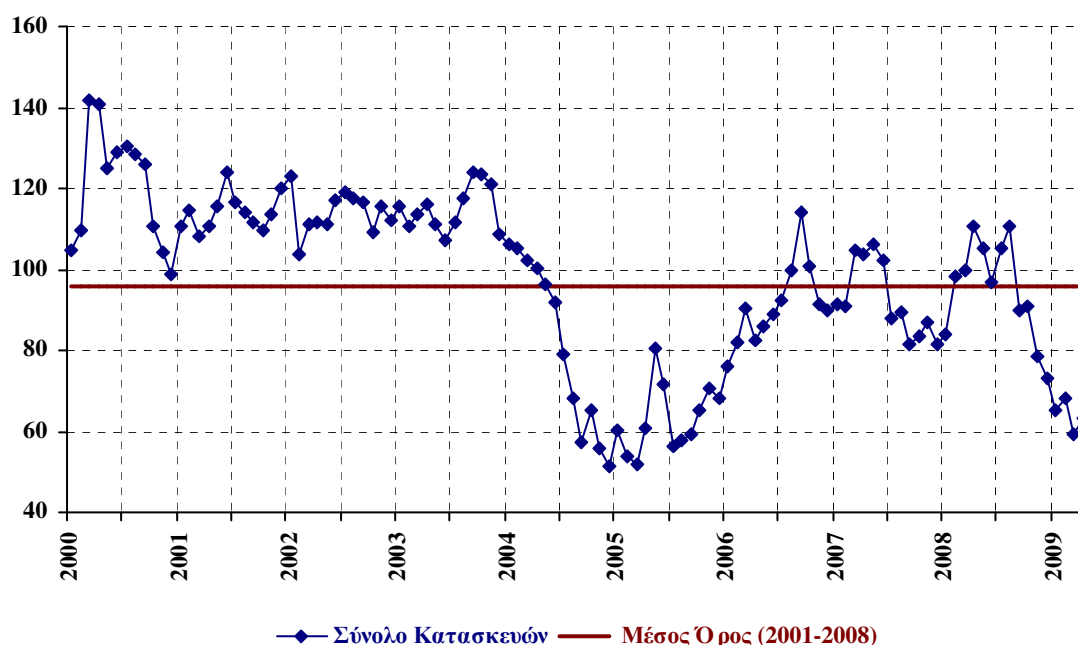
Πηγή: IOBE

Στους επιμέρους κλάδους, οι προσδοκίες βελτιώνονται περισσότερο στις Ιδιωτικές Κατασκευές, και ηπιότερα στα Δημόσια Έργα. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει νέα ανάκαμψη, για δεύτερο συνεχή μήνα. Διαμορφώνεται στις 42 μονάδες από τις 33,4 μονάδες τον Μάρτιο, αν και εξακολουθεί να βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η άνοδος αυτή προέρχεται από τη μικρή εξασθένιση των πολύ αρνητικών τάσεων του προηγούμενου μήνα, χωρίς όμως και πάλι αυτές οι ενδείξεις να συνιστούν ουσιαστική μεταβολή του εξαιρετικά δυσμενούς κλίματος που έχει διαμορφωθεί στον κλάδο. Έτσι η έντονη απαισιοδοξία για το πρόγραμμα εργασιών αμβλύνεται ελαφρά, με τις μισές επιχειρήσεις ακόμα να δηλώνουν ότι

είναι χαμηλό για την εποχή (από 54% τον Μάρτιο). Άλλωστε σταθερά ένα 30% των επιχειρήσεων δηλώνει και τον Απρίλιο δυσαρεστημένο με την πορεία των εργασιών του αυτή την περίοδο, ενώ και η εξασφαλισμένη δραστηριότητα περιορίζεται στη χαμηλότερη φετινή επίδοση, στους 8,2 μήνες (8,8 μήνες τον Μάρτιο). Ελαφρά βελτιωμένες αλλά πάντα αρνητικές, είναι και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου, όπου το 68% αναμένει και νέα μείωσή της (από 78% όμως τον Μάρτιο). Μόλις 12% δηλώνει απρόσκοπτη διεξαγωγή της παραγωγικής του δραστηριότητας, με την πλειονότητα (47%) να εκτιμά ως μείζον εμπόδιο την πολύ χαμηλή ζήτηση, το 18% να επισημαίνει την τρέχουσα οικονομική κρίση και το 17% τα προβλήματα χρηματοδότησης. Σε όρους τιμών, η πτωτική πορεία εξασθενεί ελαφρώς καθώς πλέον σχεδόν τρεις στις πέντε επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αναμένουν σταθερότητα, αν και ένα σημαντικό ποσοστό, το 36%, δηλώνει ότι οι τιμές θα υποχωρήσουν και άλλο το επόμενο διάστημα (από 45% τον Μάρτιο).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** παραμένουν σχεδόν αμετάβλητες, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 77,5 μονάδες (από 74,1 μονάδες). Η οριακή βελτίωση του κλίματος προέρχεται κυρίως από την άμβλυνση των αρνητικών προβλέψεων για την απασχόληση, καθώς πλέον ένα σημαντικό 64% (από 58%) κρίνει ότι η απασχόληση θα σταθεροποιηθεί βραχυπρόθεσμα, έχοντας προβεί στις όποιες προσαρμογές έκρινε απαραίτητο στο προηγούμενο διάστημα. Μικρή βελτίωση σημειώνεται και στις προβλέψεις για το επίπεδο προγράμματος των εργασιών το επόμενο διάστημα, αν και οι μισοί εξακολουθούν να δηλώνουν απαισιόδοξοι. Άλλωστε και οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο εργασιών σημειώνουν επίσης μικρή ανάκαμψη, παραμένοντας ωστόσο σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μόλις 7% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία, ενώ πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι οι παρατεταμένες εκπτώσεις στα δημοπρατούμενα Δημόσια έργα, η οικονομική κρίση και η γραφειοκρατία συνιστούν τα βασικότερα προσκόμματα του κλάδου

στην παραγωγική τους δραστηριότητα και ακολουθούν προβλήματα χρηματοδότησης (24%) και χαμηλής ζήτησης (16%). Πάντως παρά τη δυσарέσκεια και τις χαμηλές προσδοκίες, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διατηρούνται σε ικανοποιητικό επίπεδο, πάνω από 20 μήνες. Άρα η δραστηριότητα των επιχειρήσεων αυτών εξακολουθεί να μην δείχνει να επηρεάζεται από την οικονομική κρίση και η απαισιοδοξία εκπορεύεται περισσότερο από τη γενικευμένη αβεβαιότητα και από τα συνήθη προβλήματα που κυριαρχούν στον κλάδο και δεν έχουν αρθεί.

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Ελαφρά άνοδος προσδοκιών, πτωτική τάση όμως στην απασχόληση

Ελαφρά βελτίωση καταγράφει το κλίμα στον τομέα του **Λιανικού Εμπορίου**, με αποτέλεσμα να ανακόπτεται η συνεχής καθοδική τροχιά των προηγούμενων 10 μηνών και ο δείκτης να διαμορφώνεται στις 64,5 μονάδες (60,2 μονάδες τον Μάρτιο). Η βελτίωση αυτή εκπορεύεται κυρίως από την υποχώρηση των πολύ αρνητικών προβλέψεων για τις πωλήσεις και την αποκλιμάκωση των αποθεμάτων. Έτσι το επίπεδο των αποθεμάτων εμφανίζεται λιγότερο διογκωμένο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ενώ λιγότερο απαισιόδοξες παρουσιάζονται οι προοπτικές για τις προσεχείς πωλήσεις. Γι' αυτό και αναμένεται να ενισχυθεί το επίπεδο παραγγελιών προς τους προμηθευτές, παρόλο που η εικόνα των πωλήσεων αυτής της περιόδου δεν είναι καλή και επιδεινώνεται περαιτέρω, καθώς δύο στις τρεις επιχειρήσεις κρίνουν ότι αυτές έχουν μειωθεί το τελευταίο διάστημα. Μια ιδιαίτερα αρνητική ωστόσο εξέλιξη στον τομέα για τον Απρίλιο είναι η αλλαγή τάσης στην απασχόληση: οι προβλέψεις μείωσης πλέον υπερτερούν των προβλέψεων ανόδου της απασχόλησης, παρόλο που η ευρεία πλειονότητα των επιχειρήσεων (88%) δηλώνει ότι δεν αναμένει μεταβολές στην εξέλιξή της στο επόμενο διάστημα. Τέλος, η πορεία των τιμών του κλάδου παραμένει έντονα πτωτική, με όσους αναμένουν μείωση να υπερτερούν σημαντικά όσων προβλέπουν αυξήσεις (49% έναντι 11%).

Στους κλάδους των Ειδών Οικιακού Εξοπλισμού και των Οχημάτων – Ανταλλακτικών σημειώνεται ήπια και έντονη άνοδος των προσδοκιών αντίστοιχα, ενώ στους υπόλοιπους εξασθένηση, με σημαντικότερη εκείνη στον κλάδο Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός. Αναλυτικότερα:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** καταγράφει έντονη πτώση άνω των είκοσι μονάδων τον Απρίλιο και διαμορφώνεται στις 62,4 μονάδες από τις 84,4 μονάδες τον Μάρτιο, σε ιστορικά χαμηλή επίδοση. Με εξαίρεση το επίπεδο των αποθεμάτων, το οποίο κρίνεται φυσιολογικό για την εποχή, τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας σημειώνουν κατακόρυφη πτώση. Έτσι πάνω από τις μισές επιχειρήσεις κρίνουν ότι οι πωλήσεις αυτής της περιόδου έχουν υποχωρήσει, ενώ και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου είναι επίσης αρνητικές, όπως τουλάχιστον δηλώνει το 56% των επιχειρήσεων (έναντι μόλις 27% τον προηγούμενο μήνα). Λογικά οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές γίνονται για πρώτη φορά φέτος αρνητικές, δηλαδή υπερτερούν πλέον όσοι προβλέπουν μείωση. Εξάλλου, για πρώτη φορά φέτος διατυπώνονται αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης, γεγονός ιδιαίτερα δυσμενές, αφού μέχρι πρότινος ο συγκεκριμένος κλάδος συνεισέφερε σταθερά με νέες θέσεις εργασίας. Τέλος,

πτωτική παραμένει και η πορεία των τιμών, με εκείνους που αναμένουν υποχώρηση να υπερτερούν πλέον κατά 11 μονάδες έναντι όσων προβλέπουν άνοδο.

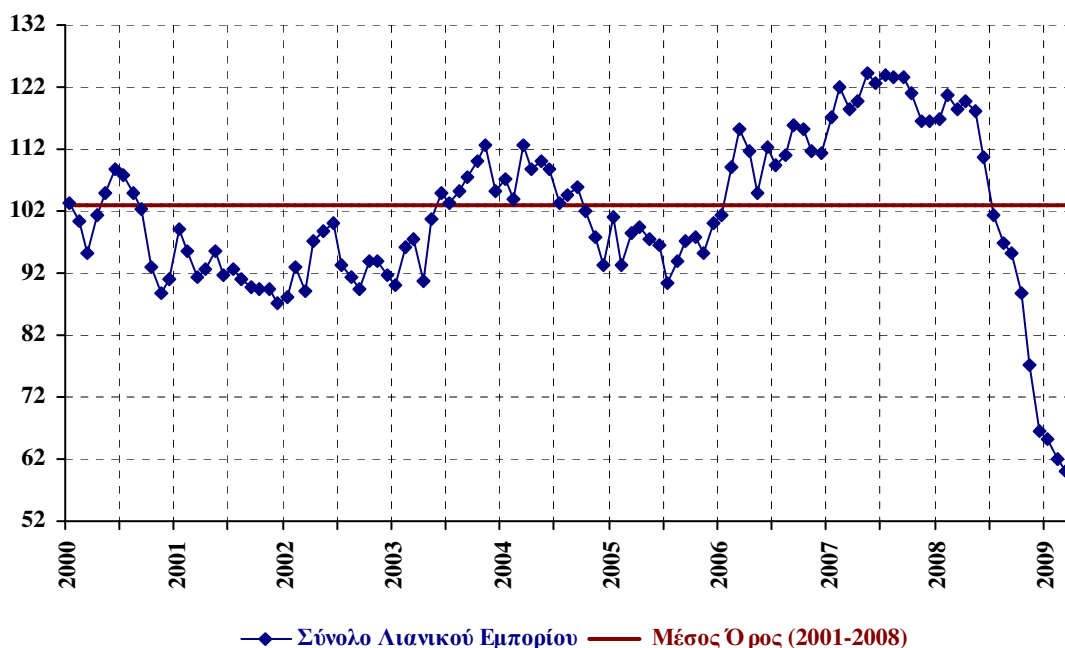
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

				2001-2008		Μ.Ο έτους					
		Min	Max	Μ.Ο		2004	2005	2006	2007	2008	
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		60,2	124,3	102,9		104,8	96,8	110,8	120,8	102,5	
		Μαρ-09	Μαι-07								
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
117,0	120,8	118,5	119,7	118,1	110,6	101,3	96,9	95,3	88,7	77,1	66,5
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65.3	61.9	60.2	64.5								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

**Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)**

Πηγή: IOBE

Περαιτέρω υποχώρηση των προσδοκιών σημειώνεται και στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 78,6 μονάδες από τις 84,7 μονάδες τον Μάρτιο, ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης των αποθεμάτων, αλλά κυρίως των δυσμενών προοπτικών για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου. Για πρώτη φορά φέτος οι προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις αλλάζουν τάση και γίνονται αρνητικές, εξέλιξη που δικαιολογεί και την περαιτέρω υποχώρηση των προβλέψεων για το επίπεδο των παραγγελιών προς τους προμηθευτές. Πάντως οι τρέχουσες πωλήσεις δείχνουν τάσεις σταθεροποίησης, με τις μισές επιχειρήσεις του κλάδου να δηλώνουν ότι οι πωλήσεις τους δεν έχουν μεταβληθεί σημαντικά

σε σχέση με το τρίμηνο που προηγήθηκε. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν καθοριστικά όμως τις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, αφού καμία επιχείρηση δεν βλέπει άνοδο το επόμενο διάστημα (από 57%). Τέλος σε σχέση με τις τιμές, η πτωτική πορεία τους διατηρείται καθώς αν και επτά στις δέκα επιχειρήσεις αναμένουν σταθερότητα, το υπόλοιπο 30% προβλέπει και νέα πτώση το επόμενο τρίμηνο (από 23% τον προηγούμενο μήνα).

Οι προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** παραμένουν στα ίδια σχεδόν επίπεδα με τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 67,8 μονάδες. Η εικόνα στα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας είναι μικτή: τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις εμφανίζονται δυσαρεστημένες με τις τρέχουσες πωλήσεις τους, χωρίς μάλιστα τάσεις βελτίωσης, καθώς και οι αντίστοιχες προβλέψεις για τις πωλήσεις στο επόμενο τρίμηνο παραμένουν δυσοίωνες. Έτσι και οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές θα συνεχίσουν να περιορίζονται, αν και έχει πραγματοποιηθεί σημαντική ρευστοποίηση των αποθεμάτων και αυτά έχουν διαμορφωθεί σε φυσιολογικά πλέον επίπεδα για την εποχή. Σχετικά με την προσφορά απασχόλησης στον κλάδο, παρόλο που εξακολουθούν να επικρατούν οι δυσμενείς προβλέψεις, διευρύνεται το ποσοστό εκείνων που βλέπουν σταθερότητα ή άνοδο το επόμενο διάστημα και έτσι το σχετικό ισοζύγιο περιορίζεται από τις -29 στις -11 μονάδες τον Απρίλιο. Τέλος, σε ό,τι αφορά τις προβλέψεις των τιμών, η εικόνα δεν διαφοροποιείται, με τις αποπληθωριστικές τάσεις να είναι και πάλι οι κυρίαρχες: 60% των επιχειρήσεων προβλέπει μείωση τιμών στο επόμενο τρίμηνο.

Η εφαρμογή του μέτρου της μείωσης των τελών ταξινόμησης στα ΙΧ τον Απρίλιο οδηγεί σε εκτίναξη το δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**. Έτσι, ο σχετικός δείκτης βελτιώνεται κατά 24 μονάδες και διαμορφώνεται στις 58,8 μονάδες. Η εικόνα βέβαια του κλάδου σε ό,τι αφορά την τρέχουσα δραστηριότητα δεν διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση με τον Μάρτιο, με τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους να παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα και τα αποθέματα να είναι εξαιρετικά διογκωμένα για την πλειονότητα των επιχειρήσεων (64%). Ωστόσο, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το επόμενο τρίμηνο αλλάζουν τάση: οι προοπτικές των πωλήσεων γίνονται θετικές για πρώτη φορά μετά από το καλοκαίρι του 2008, καθώς δύο στους πέντε αναμένουν άνοδο και το σχετικό ισοζύγιο από τις -54 μονάδες διαμορφώνεται στις +14 μονάδες τον Απρίλιο. Οι προβλέψεις αυτές επηρεάζουν και τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές οι οποίες καταγράφουν άνοδο 50 μονάδων, παρόλο που ακόμα είναι χαμηλές λόγω των υψηλών αποθεμάτων. Ευνοϊκότερες είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, καθώς δύο στους τρεις αναμένουν πλέον σταθερότητα (ένας στους δύο τον Μάρτιο), αν και ένας στους τρεις – παρά την αλλαγή κλίματος – εξακολουθεί να διατυπώνει προβλέψεις μείωσης της απασχόλησης.

Η πτωτική τάση του περασμένου μήνα στις προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** συνεχίζεται και τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να υποχωρεί στις 97 μονάδες από τις 101 μονάδες τον προηγούμενο μήνα. Στην πτώση του δείκτη συμβάλλουν σχεδόν όλα τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας: οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους επιδεινώνονται σημαντικά τον Απρίλιο, με το 36% να εκτιμά μείωση (από 20%). Εξάλλου, για πρώτη φορά το 2009 είναι αρνητικές οι προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου διαστήματος, με τους απαισιόδοξους να υπερτερούν έναντι όσων αναμένουν άνοδο. Οι

παραγγελίες προς τους προμηθευτές προβλέπεται επίσης να μειωθούν, ενώ σχετικά με τις προοπτικές της απασχόλησης, διατυπώνεται σχεδόν ομόφωνα η άποψη ότι αυτή δεν θα μεταβληθεί. Ουσιαστικά είναι τα χαμηλά αποθέματα ακόμα στον κλάδο που δεν επιτρέπουν στο δείκτη να αποτυπώσει τον Απρίλιο τις αρνητικές εξελίξεις των υπόλοιπων στοιχείων, καθώς αυτές αντισταθμίζονται από το υψηλό ποσοστό των επιχειρήσεων που έχει προχωρήσει σε σημαντικές ρευστοποιήσεις στο προηγούμενο διάστημα.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Σε χαμηλά επίπεδα παραμένουν οι προσδοκίες, παρά τη μικρή βελτίωση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** αν και παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, για τρίτο συνεχή μήνα πραγματοποιεί δειλά ανοδικά βήματα. Ο δείκτης διαμορφώνεται στις 66,7 μονάδες, έναντι 66 μονάδων τον Μάρτιο, πάντα σε μεγάλη απόσταση από το μακροχρόνιο μέσο όρο του. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα κατάστασή τους και την εξέλιξη της ζήτησης δεν έχουν μεταβληθεί και παραμένουν εξαιρετικά δυσμενείς. Μάλιστα η τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων εκτιμάται ότι έχει επιδεινωθεί, καθώς περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Μάρτιο, δηλώνουν δυσαρεστημένες, ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση παραμένουν σε αρνητικά επίπεδα. Παρόλα αυτά, φαίνεται πως περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες αναμένουν θετικότερες εξελίξεις στο άμεσο μέλλον για την πορεία της ζήτησης. Έτσι ένα 21%, το υψηλότερο εντός του 2009, δηλώνει ότι αναμένει άνοδο της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο, ενώ σταθερά οι μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι η ζήτηση θα παραμείνει στα επίπεδα τα οποία έχει διαμορφωθεί το τελευταίο διάστημα. Η μικρή άμβλυνση της απαισιοδοξίας δεν μεταφράζεται ακόμα σε ανάκαμψη της απασχόλησης, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της οποίας παραμένουν δυσμενείς, καθώς όσοι προβλέπουν περαιτέρω μείωσή της στο επόμενο τρίμηνο υπερτερούν όσων προβλέπουν άνοδο. Εξάλλου, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία διατηρείται στα επίπεδα του 32-34%, με όσους διατυπώνουν αντίθετη άποψη να δηλώνουν ως βασικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια της ζήτησης (29%) και την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (17%).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών μπορούν να σημειωθούν τα εξής:

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια**, μετά την άνοδο του Μαρτίου, περιορίζονται ελαφρά τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 71 μονάδες (από 71,9 μονάδες). Δεν σημειώνονται όμως ουσιαστικές μεταβολές σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα καθώς ο κλάδος φαίνεται να βρίσκεται σε φάση αναμονής. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων παρά τη μικρή βελτίωση, παραμένουν αρνητικές όπως και η εικόνα της ζήτησης, ενώ οι περισσότερες επιχειρήσεις (78%) δηλώνουν ότι δεν αναμένουν ιδιαίτερες μεταβολές στη ζήτηση την επόμενη περίοδο. Από την άλλη πλευρά, παρά την χαμηλή ζήτηση, οι προοπτικές της απασχόλησης του κλάδου βελτιώνονται ελαφρά τον Απρίλιο, με την πλειονότητα των επιχειρήσεων να μην μεταβολές (86% από 77%), γεγονός το οποίο εν μέρει οφείλεται στην έναρξη της θερινής τουριστικής περιόδου και τις προοπτικές της εποχιακής απασχόλησης που δημιουργεί. Σε σχέση με τις τιμές, οι τέσσερις στις πέντε επιχειρήσεις αναμένουν την πορεία των κρατήσεων, γεγονός που σημαίνει ότι έχουν

ορίσει το επίπεδο των τιμών με το οποίο θα κινηθούν τουλάχιστον στο επόμενο διάστημα και αναμένουν τις κρατήσεις ώστε να προβούν σε όποιες αλλαγές κρίνουν απαραίτητες. Αυτή η φάση αναμονής αποτυπώνεται και στο ενισχυμένο ποσοστό επιχειρήσεων που αναφέρει ότι η δραστηριότητά του διεξάγεται απρόσκοπτα, στο 38% (από 28%), με τις μισές επιχειρήσεις να κρίνουν την ανεπάρκεια ζήτησης ως το μείζον πρόβλημα στη λειτουργία τους.

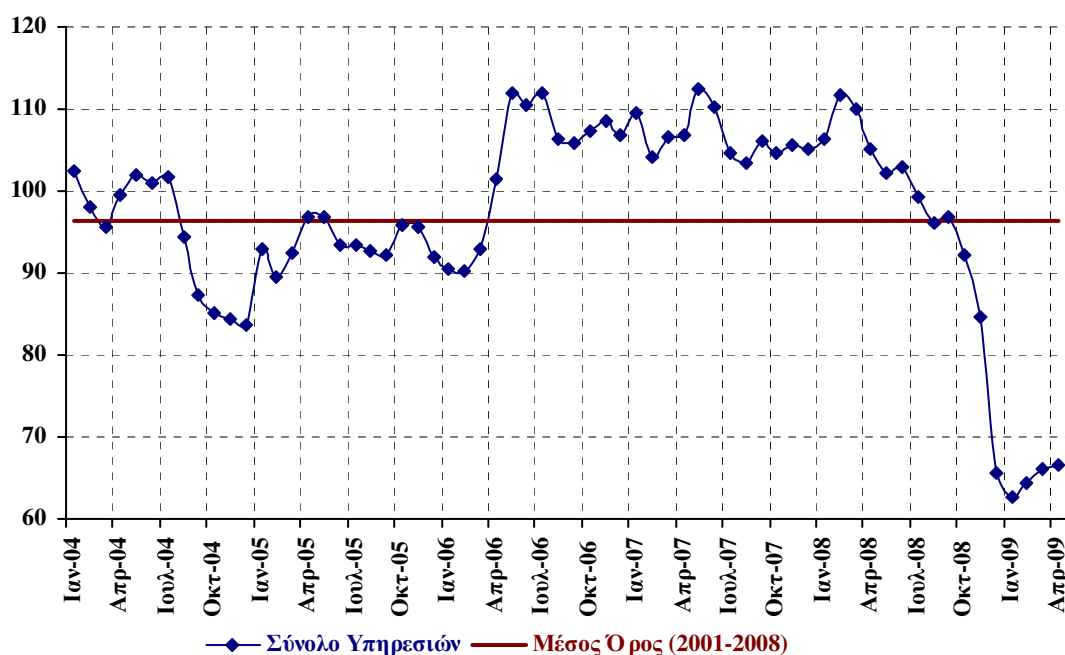
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

					2001-2008	Μ.Ο έτους						
					Min	Max	M.O	2004	2005	2006	2007	2008
Υπηρεσίες (1998-2006=100)					62,6	122,5	96,1	94,6	93,6	103,7	106,6	97,8
					Ιαν-09	3 ^ο τριμ 01						
2008												
I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
106,4	111,8	110,0	105,2	102,2	103,0	99,4	96,2	96,7	92,2	84,6	65,7	
2009												
I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
62,6	64,5	66,0	66,7									

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Άνοδο σημειώνει τον Απρίλιο ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Τουριστικά Πρακτορεία**, ο οποίος μετά από διαδοχική υποχώρηση τεσσάρων μηνών, διαμορφώνεται στις 58,6 μονάδες από τις 51,3 μονάδες τον Μάρτιο, πάντα όμως σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Από τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη, σε αρκετά σημειώνεται σχετική βελτίωση τον Απρίλιο: οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων περιορίζονται κατά 10 μονάδες, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -42 μονάδες, ενώ ανάλογη βελτίωση

καταγράφεται και στο δείκτη της ζήτησης του τελευταίου τριμήνου. Οι αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης περιορίζονται επίσης ελαφρώς τον Απρίλιο, με ένα σημαντικό 16% των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο της, έναντι όμως στο 32% που αναμένει περαιτέρω υποχώρηση. Πάντως οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης στο επόμενο διάστημα δεν ανακάμπουν και εξακολουθούν να είναι δυσοίωνες, καθώς καμία επιχείρηση δεν αναμένει ενίσχυση της ζήτησης. Στο ίδιο πλαίσιο όλες οι επιχειρήσεις δηλώνουν ότι η δραστηριότητά τους παρεμποδίζεται, κυρίως λόγω της ανεπαρκούς ζήτησης (62%), αλλά και των ανεπαρκών κεφαλαίων (28%). Ο κλάδος χαρακτηρίζεται πάντως από την ισχυρή πτωτική πορεία των τιμών καθώς πάνω από τις μισές επιχειρήσεις αναμένουν και νέα πτώση των τιμών στο προσεχές διάστημα.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, καταγράφουν νέα διόρθωση τον Απρίλιο, ύστερα από την ήπια υποχώρηση τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 59,8 από τις 53,5 μονάδες, παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλά επίπεδα. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων μπορεί να έχουν επιδεινωθεί, με τις μισές επιχειρήσεις να την κρίνουν δυσμενέστερη κατά το τελευταίο τρίμηνο, όμως η εξέλιξη αυτή αντισταθμίζεται από θετικές μεταβολές στις προβλέψεις για τη ζήτηση, και τις προοπτικές της απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο. Μάλιστα τον Απρίλιο για πρώτη φορά το τελευταίο εξάμηνο το ισοζύγιο της απασχόλησης γίνεται θετικό, καθώς υπερτερούν όσοι προβλέπουν άνοδο έναντι όσων προβλέπουν μείωση στο επόμενο τρίμηνο. Πτωτική παραμένει και η αναμενόμενη πορεία των τιμών, με το ποσοστό όσων προβλέπουν άνοδο των τιμών να είναι χαμηλότερο κατά 10 μονάδες όσων αναμένουν μείωση στο επόμενο τρίμηνο. Πάντως παρά τις αχνές ενδείξεις βελτίωσης του κλίματος, όλο και μικρότερο ποσοστό επιχειρήσεων δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει εμπόδια στην επιχειρηματική του λειτουργία (μόλις 18%, το χαμηλότερο εντός του 2009). Αντίθετα οι περισσότεροι επισημαίνουν ως βασικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια της ζήτησης (38%) και την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (19%).

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες) καταγράφουν ήπια άνοδο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Απρίλιο στις 60,6 μονάδες από τις 55,5 μονάδες τον προηγούμενο μήνα. Από τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας, όλα εμφανίζουν βελτίωση, με εξαίρεση τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπου δύο στις πέντε επιχειρήσεις την αξιολογούν ως δυσμενέστερη σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Παρόλα αυτά, λιγότερο αρνητικές είναι οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, εξέλιξη η οποία φαίνεται να επηρεάζει θετικά και τις προβλέψεις για την απασχόληση, όπου επτά στις δέκα επιχειρήσεις αναμένουν πλέον σταθερότητα (από 60%). Στις προσδοκίες για τις τιμές δεν καταγράφονται σημαντικές μεταβολές, όπως άλλωστε συμβαίνει και στο ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι δεν αντιμετωπίζουν προσκόμματα στην επιχειρηματική τους λειτουργία, το οποίο παραμένει στο 34%. Όσοι διαφωνούν, προβάλλουν την ανεπάρκεια ζήτησης (29%) και κεφαλαίων κίνησης (18%), αλλά και την τρέχουσα οικονομική κατάσταση (18%) ως τα κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματική λειτουργία τους.

Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ: ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

Βελτίωση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη

Τον Απρίλιο, ο **δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης** κινείται ανοδικά και διαμορφώνεται στις -51 μονάδες από τις -56 μονάδες του περασμένου μήνα. Το ίδιο όμως συμβαίνει σε άλλες 15 χώρες, με αποτέλεσμα οι Έλληνες καταναλωτές να εξακολουθούν να είναι από τους πιο απαισιόδοξους στην ΕΕ-27 πίσω από τους Ούγγρους, τους Λιθουανούς και τους Πορτογάλους. Στην Ελλάδα, η άνοδος της εμπιστοσύνης των καταναλωτών προέρχεται από τις λιγότερο απαισιόδοξες προβλέψεις για την οικονομία των νοικοκυριών και της χώρας σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ωστόσο, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας, δεν μεταβάλλονται και εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά δυσμενείς. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι ο φόβος της ανεργίας παραμένει διάχυτος στην ελληνική κοινωνία. Αναλυτικότερα:

■ Περαιτέρω υποχώρηση των αρνητικών προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση

Οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες καταγράφουν ήπια άνοδο και τον Απρίλιο, αν και πάνω από τους μισούς (53%) εξακολουθούν να προβλέπουν (σημαντική) επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης. Ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις -36 από τις -39 μονάδες, όταν οι αντίστοιχοι της ΕΕ και της Ευρωζώνης διαμορφώνονται στις 9 και -10 μονάδες αντίστοιχα.

■ Αμβλύνεται ελαφρά και η απαισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας

Οι αρνητικές προβλέψεις των ελληνικών νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο περιορίζονται τον Απρίλιο, με το 69% (από 81% τον Μάρτιο) να είναι λιγότερο ή περισσότερο απαισιόδοξο και ένα 9,5% (από 4%) να αναμένει μικρή ή μεγάλη βελτίωση. Έτσι, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις -53 μονάδες, μετά το ιστορικά χαμηλό επίπεδο των -64 μονάδων τον Μάρτιο. Στους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες καταγράφεται επίσης βελτίωση (στις -33 και -38 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα).

■ Ελαφρά ενίσχυση της πρόθεσης για αποταμίευση

Η πρόθεση για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνεται ελαφρώς τον Απρίλιο, με το δείκτη να διαμορφώνεται στις -45 από τις -49 μονάδες, επίδοση σημαντικά κατώτερη των αντίστοιχων μέσων ευρωπαϊκών, οι οποίοι βελτιώνονται επίσης (στις -9 και -1 μονάδες αντίστοιχα για ΕΕ και Ευρωζώνη). Το 71% των ελληνικών νοικοκυριών δεν θεωρεί πιθανή ή καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12-μηνο (από 73%), ενώ το 26% εξακολουθεί να τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή (από 23%).

■ Δεν μεταβάλλονται οι δυσοιώνες προβλέψεις για την ανεργία

Οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες παραμένουν και τον Απρίλιο εξίσου δυσοιόνες, με το σχετικό δείκτη να σταθεροποιείται για τρίτο συνεχή μήνα στις +71 μονάδες, στην ιστορικά υψηλότερη επίδοσή του. Το 84% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή ενίσχυση της ανεργίας το επόμενο 12-μηνο, ενώ στην

υπόλοιπη Ευρώπη, οι σχετικοί μέσοι όροι παραμένουν και αυτοί σταθεροί, στις +65 και +66 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη.

Ενίσχυση της πρόθεσης για μείζονες αγορές

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών, κ.λπ.) καταγράφουν άνοδο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται κατά 9 μονάδες υψηλότερα, στις -28, πολύ κοντά στους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους (-26 και -23 σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα). Το 54% των ελληνικών νοικοκυριών δηλώνει όμως πως θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες τους επόμενους μήνες (από 58%), ενώ το 33% σκέφτεται απλώς να μην μεταβάλλει τις δαπάνες του (από 24%), διατηρώντας δηλαδή το υφιστάμενο πρότυπο κατανάλωσης.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

			2001-2008	Μ.Ο έτους				
	Min	Max	M.O	2004	2005	2006	2007	2008
ΕΕ-27	-32 Μαρ-09	1 Ιαν-01	-10	-11	-11	-8	-4	-17
Ευρωζώνη	-33 Μαρ-09	1 Ιαν-01	-12	-14	-14	-9	-5	-18
Ελλάδα	-57 Οκτ-08	-18 Απρ-04	-33	-26	-34	-33	-28	-46

2008												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	-10	-11	-11	-12	-14	-17	-20	-19	-19	-23	-24	-28
Ευρωζώνη	-12	-12	-12	-12	-15	-17	-20	-19	-19	-24	-25	-30
Ελλάδα	-40	-34	-39	-39	-44	-45	-46	-46	-50	-57	-55	-56
2009												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	-31	-32	-32	-29								
Ευρωζώνη	-31	-33	-34	-31								
Ελλάδα	-48	-55	-56	-51								

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

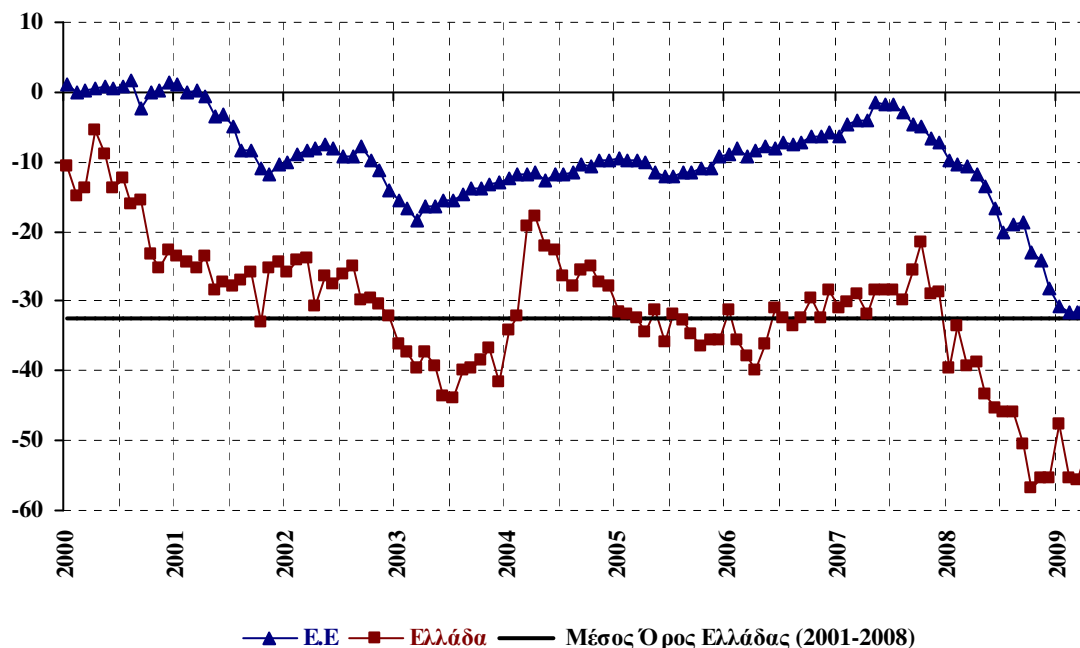
Αποκλιμακώνονται οι πληθωριστικές προσδοκίες

Οι προσδοκίες ανόδου των τιμών περιορίζονται σημαντικά τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη για την εξέλιξη των τιμών τους προσεχείς 12 μήνες να περιορίζεται κατά 23 μονάδες σε σχέση με τον Μάρτιο και να διαμορφώνεται στις +8 μονάδες. Αρκετοί δηλαδή καταναλωτές θεωρούν ότι η επιβράδυνση της ζήτησης και η υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας θα συγκρατήσει την άνοδο των τιμών, εξέλιξη που ήδη άλλωστε αποτυπώνεται στην πορεία του πληθωρισμού. Οι αντίστοιχοι πάντως δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κυμαίνονται στις -1 και -2 μονάδες αντίστοιχα, έχοντας σημειώσει οριακή πτώση.

■ Ελαφρά βελτίωση στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών

Οι εκτιμήσεις των νοικοκυριών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τον Απρίλιο καταγράφουν ήπια άνοδο, με το ποσοστό το οποίο δηλώνει ότι αποταμιεύει λίγο ή πολύ να αυξάνεται στο 30% (από 27%), ενώ το ποσοστό των νοικοκυριών το οποίο δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» να περιορίζεται από 54% σε 49%. Υψηλότερο σε σχέση με τον Μάρτιο είναι και το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι έχει χρεωθεί (12% από 10,5%), ενώ όσοι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους παραμένουν στο 8%.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Τον Απρίλιο, η έρευνα καταναλωτών που διεξάγει το IOBE για λογαριασμό της Ευρ. Επιτροπής θέτει **τρία επιπρόσθετα** ερωτήματα που μετρώνται σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν ακόμα περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικότερα επισημαίνονται τα εξής:

- Η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών βελτιώνεται σημαντικά, ως αποτέλεσμα σίγουρα και της μείωσης των τελών ταξινόμησης και διαμορφώνεται στις -73 μονάδες (-78 τον Ιανουάριο). Η επίδοση αυτή είναι λίγο καλύτερη από τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές (-74 και -77 σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα), ενώ βρίσκεται στα επίπεδα της αντίστοιχης περυσινής. Αυτό σημαίνει δηλαδή ότι η «εξωγενής» κατά μία έννοια ρύθμιση στον κλάδο των ΙΧ αποκατέστησε το επίπεδο της πρόθεσης αγοράς τους. Ουσιαστικά φαίνεται εδώ να διαμορφώνεται ένα περιβάλλον όπου η αγορά ΙΧ προβάλλεται ως ευκαιρία, με τον καταναλωτή να αποκτά πρόσβαση σε ελκυστικότερα προϊόντα σε προσιτότερες τιμές, με ένα μάλιστα περιορισμένο χρονικό διάστημα ισχύος της προσφοράς.
- Η πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ενισχύεται επίσης στην έρευνα Απριλίου, καθώς ένα 8% (από 5% τον Ιανουάριο) θεωρεί πιθανό ή

πολύ πιθανό να προβεί σε αγορά σπιτιού τον επόμενο χρόνο. Ο σχετικός δείκτης έτσι διαμορφώνεται στις -85 από -87 μονάδες, συγκριτικά καλύτερος σε σχέση με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς (-89 και -91 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα). Επομένως παρά τα προβλήματα στη στεγαστική πίστη, η πρόθεση αγορά κατοικίας ενισχύεται, ίσως ως μια επενδυτική επιλογή με καλύτερες αποδόσεις (χαμηλότερες τιμές, φθηνότερα κόστη υλικών και εργασίας), στο σημερινό περιβάλλον της κρίσης.

- Στο ίδιο πλαίσιο άλλωστε ενισχύεται και η πρόθεση πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών. Ο σχετικός δείκτης φτάνει τις -67 μονάδες (-59 και -64 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα), με το 13% των καταναλωτών να δηλώνει ότι θεωρεί αρκετά ή πολύ πιθανό να προβεί σε σημαντικές αντίστοιχες δαπάνες (έναντι 11% τον Ιανουάριο).

Διάγραμμα 7: Διάρθρωση ποσοστών Ελλήνων καταναλωτών σε συγκεκριμένους τομείς

